

ความตกลงพันธมิตรทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP)

➤ ความเป็นมา

ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค หรือ RCEP เป็นการพัฒนามาจากแนวคิด ASEAN+3/ASEAN+6 เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของ AEC Blueprint ที่อาเซียนต้องการรักษาบทบาทในการเป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนการรวมกลุ่มเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้นในภูมิภาค และเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555 ณ กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา ผู้นำอาเซียนและประเทศคู่เจรจา

6 ประเทศ (ได้แก่ ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น อินเดีย เกาหลีใต้ และ นิวซีแลนด์) ได้ออกปฏิญญาร่วมว่าด้วยการประกาศการเริ่มเจรจาจัดทำความตกลง RCEP (Joint Declaration on the Launch of Negotiations for the Regional Comprehensive Economic Partnership) เพื่อประกาศให้มีการเริ่มเจรจาอย่างเป็นทางการในปี 2556 และตั้งเป้าหมายให้เจรจาแล้วเสร็จภายในปี 2558

➤ หลักการทั่วไป

ความตกลง RCEP จะเป็นความตกลงแบบองค์รวม (Comprehensive Agreement) ที่มีมาตรฐานสูง ประกอบไปด้วยการเปิดเสรีทั้งเชิงลึกและเชิงกว้างกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค โดยจะครอบคลุมประเด็นทางการค้าที่กว้างขึ้น และตั้งเป้าหมายที่จะลดภาษีระหว่างกันให้ได้มากที่สุด รวมถึงการลดอุปสรรคทางการค้าสินค้า บริการ และการลงทุน และจะเปิดกว้างในประเด็นใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศในปัจจุบัน อาทิ เรื่องนโยบายการแข่งขัน และทรัพย์สินทางปัญญา เข้าไปในความตกลงด้วย

➤ ประโยชน์จากความตกลง RCEP

ความตกลง RCEP เป็นการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียน 10 ประเทศ กับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน 6 ประเทศ รวม 16 ประเทศที่มี GDP รวมกันกว่า 21.2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 28 ของโลก มีประชากรกว่า 3.4 พันล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากรโลก และมีมูลค่าการค้ารวมกันสูงถึง 10.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ หรือร้อยละ 29 ของการค้าโลก

ในปี 2557 ไทยมีมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศสมาชิก RCEP จำนวน 1.27 แสนล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 56 ของการส่งออกทั้งหมดของไทย ขณะเดียวกันมีมูลค่าการนำเข้าจากประเทศสมาชิก RCEP จำนวน 1.33 แสนล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 58 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของไทย ในด้านการลงทุน มีเงินลงทุนโดยตรงจากประเทศสมาชิก RCEP ทั้ง 15 ประเทศเข้ามาในไทย จำนวน 2.8 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 70 ของเงินลงทุนจากต่างชาติทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการค้าและการลงทุนของไทยกว่าครึ่งต้องพึ่งพาลาดขนาดใหญ่ของ RCEP

ไทยจะได้รับประโยชน์จากความตกลง RCEP ในเรื่อง

1. ตลาดที่ใหญ่ขึ้น RCEP ประกอบด้วยประเทศสมาชิกยักษ์ใหญ่ 2 ประเทศ ได้แก่ จีน และอินเดีย เพียงแค่ 2 ประเทศนี้ก็มียุทธศาสตร์ร่วมกันมากกว่า 2 พันล้านคน ซึ่งจะช่วยสร้างโอกาสในการส่งออกสินค้า บริการ และการลงทุนของไทยมากขึ้น

2. จะส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการผลิตของภูมิภาค ผู้ประกอบการไทยสามารถสรรหาแหล่งวัตถุดิบที่มีความหลากหลายทั้งเชิงคุณภาพและราคามากขึ้น จากเดิมที่สรรหาวัตถุดิบเพียง 10 ประเทศในอาเซียน ขยายเป็น 16 ประเทศ ทำให้ไทยเข้าไปอยู่ในเครือข่ายภาคการผลิตและการกระจายสินค้าของภูมิภาค (Production and Distribution Network)

3. RCEP จะช่วยลดความซ้ำซ้อนเรื่องกฎถิ่นกำเนิดสินค้า และประสานกฎระเบียบ/มาตรการทางการค้า ส่งผลให้มีการยอมรับกฎเกณฑ์ด้านมาตรฐานต่างๆ ระหว่างกันมากขึ้นทำให้การค้าการลงทุนในภูมิภาครวมถึงไทยมีการขยายตัวขึ้น

➤ กลไกการเจรจา

รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้เห็นชอบการจัดตั้งคณะกรรมการเจรจาการค้า RCEP หรือ “RCEP Trade Negotiating Committee” (RCEP-TNC) เพื่อเป็นกลไกหลักในการเจรจาความตกลงฯ

ต่อมา คณะกรรมการเจรจาการค้า RCEP ได้จัดตั้งคณะทำงานและคณะทำงานย่อยรวมทั้งสิ้น 16 คณะ ประกอบด้วยคณะทำงานด้านต่างๆ 9 คณะ และคณะทำงานย่อยซึ่งอยู่ภายใต้คณะทำงานด้านการค้าสินค้า 5 คณะ และคณะทำงานย่อยซึ่งอยู่ภายใต้คณะทำงานด้านการค้าบริการ 2 คณะ ได้แก่

1. คณะทำงานด้านการค้าสินค้า
  - คณะทำงานย่อยด้านกฎถิ่นกำเนิดสินค้า
  - คณะทำงานย่อยด้านพิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า และคณะทำงานเฉพาะกิจด้านกฎถิ่นกำเนิดสินค้าเฉพาะรายสินค้า
  - คณะทำงานย่อยด้านมาตรฐาน กฎระเบียบทางเทคนิค และกระบวนการตรวจสอบและรับรอง
  - คณะทำงานย่อยมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช
  - คณะทำงานย่อยมาตรการเยียวยาทางการค้า
2. คณะทำงานด้านการค้าบริการ
  - คณะทำงานย่อยด้านบริการโทรคมนาคม
  - คณะทำงานย่อยด้านบริการการเงิน
3. คณะทำงานด้านการลงทุน
4. คณะทำงานด้านกฎหมายและสถาบัน
5. คณะทำงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา
6. คณะทำงานด้านการแข่งขัน
7. คณะทำงานด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ
8. คณะทำงานด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
9. คณะทำงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ

➤ ลำดับเหตุการณ์สำคัญ

ผู้นำอาเซียนและประเทศคู่เจรจาได้ตั้งเป้าหมายให้สรุปผลการเจรจา ดังนี้

2547-2551	อาเซียนและประเทศคู่เจรจาริเริ่มแนวคิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอาเซียน+3 (จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น) และอาเซียน+6 (จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์)
2552-2553	ตั้งคณะทำงานร่วม 16 ประเทศ เพื่อศึกษาประเด็นด้านเทคนิคภายใต้ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับประเทศภาคี คือ ด้านกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า พิธีการศุลกากร พิภักศุลกากร และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
พ.ย. 2554	ผู้นำอาเซียนได้รับรองเอกสารกรอบอาเซียนสำหรับความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (ASEAN Framework for Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) เพื่อแสดงเจตนารมณ์ของอาเซียนที่จะจัดทำความตกลง RCEP โดยมีอาเซียนเป็นศูนย์กลาง (ASEAN Centrality) ในการขับเคลื่อนการรวมกลุ่มของภูมิภาค
ส.ค. 2555	รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศ+6 รับรองเอกสารว่าด้วยหลักการทั่วไปและวัตถุประสงค์ของการเจรจา RCEP (Guiding Principles and Objectives for Negotiating the Regional Comprehensive Economic Partnership)
พ.ย. 2555	ผู้นำอาเซียนและประเทศ+6 ได้ออกร่างปฏิญญาร่วม (Joint Declaration on the Launch of Negotiations for the Regional Comprehensive Economic Partnership) ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ว่าด้วยการประกาศให้เริ่มการเจรจา RCEP ในปี 2556 และแล้วเสร็จในปี 2015
9-13 พ.ค. 2556	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 1 ณ กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน ประเทศบรูไน
19 ส.ค. 2556	มีการประชุม RCEP Ministerial Meeting ครั้งที่ 1 ณ กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน ประเทศบรูไน
23-27 ก.ย. 2556	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 2 ณ เมืองบริสเบน ประเทศออสเตรเลีย
20-24 ม.ค. 2557	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 3 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย
31 มี.ค.-4 เม.ย. 2557	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 4 ณ เมืองหนานหนิง ประเทศจีน
21-27 มิ.ย. 2557	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 5 ณ ประเทศสิงคโปร์
27 ส.ค. 2557	การประชุม RCEP Ministerial Meeting ครั้งที่ 2 ณ กรุงเนปิตอว์ ประเทศเมียนมาร์
27-28 ต.ค. 2557	การประชุม Intersessional meeting ในระดับ TNC ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย
1-5 ธ.ค. 2557	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 6 ณ เมือง Greater Noida ประเทศอินเดีย

ปี 2558

4-13 ก.พ. 2558	ไทยเป็นเจ้าภาพการประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 7 ณ กรุงเทพฯ ประเทศไทย
1-2 เม.ย. 2558	การประชุม Intersessional meeting ในระดับ TNC ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย
8-13 มิ.ย. 2558	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 8 ณ เมืองเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น
3-7 ส.ค. 2558	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 9 ณ ประเทศเมียนมาร์
25 ส.ค. 2558	การประชุม RCEP Ministerial Meeting ครั้งที่ 3 ณ ประเทศมาเลเซีย
12-16 ต.ค. 2558	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 10 ณ ประเทศเกาหลีใต้
21-22 พ.ย. 2558	การประชุม RCEP Summit ณ ประเทศมาเลเซีย

ปี 2559

13-19 ก.พ. 2559	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 11 ณ กรุงบันดาเสรีเบกาวัน ประเทศบรูไน
23-29 เม.ย 2559	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 12 ณ เมืองเพิร์ท ประเทศออสเตรเลีย
12-18 มิ.ย. 2559	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 13 ณ เมืองโอ๊คแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์
5 ส.ค. 2559	การประชุม RCEP Ministerial Meeting ครั้งที่ 4 ณ นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศลาว
14-19 ส.ค. 2559	การประชุม RCEP ครั้งที่ 14 ณ นครโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม
11-21 ต.ค. 2559	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 15 ณ นครเทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน
4 พ.ย 2559	การประชุม RCEP สมัยพิเศษ ครั้งที่ 2 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์
7 ธ.ค 2559	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 16 ณ เมืองดังกะรัง ประเทศอินโดนีเซีย

ปี 2560

24 ก.พ-3 มี.ค. 2560	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 17 ณ กรุงโตเกียวและเมืองโกเบ ประเทศญี่ปุ่น
6-12 พ.ค. 2560	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 18 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์
21-22 พ.ค. 2560	การประชุม RCEP สมัยพิเศษ ครั้งที่ 3 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม
23-28 ก.ค. 2560	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 19 ณ เมืองไฮเดอราบัด ประเทศอินเดีย
23-28 ต.ค. 2560	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 20 ณ เมืองอินซอน ประเทศเกาหลีใต้
12-14 พ.ย 2560	การประชุม RCEP สมัยพิเศษ และการประชุม RCEP Summit ครั้งที่ 1 ในช่วงการประชุม ASEAN Summit ครั้งที่ 31 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

ปี 2561

11 มกราคม 2561	การประชุม RCEP-AEM Caucus ณ ประเทศสิงคโปร์
5-9 กุมภาพันธ์ 2561	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 21 ณ เมืองยอกยาคาร์ตา ประเทศอินโดนีเซีย
3 มีนาคม 2561	การประชุม RCEP สมัยพิเศษ ครั้งที่ 4 ณ ประเทศสิงคโปร์

28 เมษายน – 8 พฤษภาคม 2561	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 22 ณ ประเทศสิงคโปร์
1 กรกฎาคม 2561	การประชุม RCEP สมัยพิเศษ ครั้งที่ 5 ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น
17-27 กรกฎาคม 2561	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 23 ณ กรุงเทพฯ ประเทศไทย
30-31 สิงหาคม 2561	การประชุม RCEP ครั้งที่ 6 ณ ประเทศสิงคโปร์
13 ตุลาคม 2561	การประชุม RCEP สมัยพิเศษ ครั้งที่ 6 ณ ประเทศสิงคโปร์
18-27 ตุลาคม 2561	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 24 ณ เมืองโอคแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์
14 พฤศจิกายน 2561	การประชุม RCEP Summit ครั้งที่ 2 ณ ประเทศสิงคโปร์

ปี 2562

25-26 มกราคม 2562	การประชุม RCEP-TNC สมัยพิเศษ ครั้งที่ 2 ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย
2 มีนาคม 2562	การประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 25 และการประชุม RCEP สมัยพิเศษ ครั้งที่ 7 ณ เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา
25-31 พฤษภาคม 2562	การประชุม RCEP สมัยพิเศษครั้งที่ 7 ณ กรุงเทพฯ ประเทศไทย
23 มิถุนายน – 3 กรกฎาคม 2562	การประชุม RCEP ครั้งที่ 26 ณ เมืองเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย

➤ ความคืบหน้าล่าสุด

การประชุมรัฐมนตรี RCEP สมัยพิเศษ เมื่อวันที่ 25-31 พฤษภาคม 2562 ณ กรุงเทพฯ ทางสมาชิก 16 ประเทศเข้าร่วมหารือและเจรจาในด้านต่างๆ ได้แก่

1. รายการสินค้าสำหรับกฎถิ่นกำเนิดเฉพาะรายการ สินค้าตกลงกันเพิ่มเติมได้ 331 รายการ หรือกว่า 70% ของรายการสินค้าทั้งหมด โดยผลของการตกลง รายการกฎถิ่นกำเนิดสินค้านี้จะช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้ส่งออกสามารถส่งสินค้าที่ผลิตในไทยมากขึ้น และ ผู้ผลิตของไทยจะสามารถใช้วัตถุดิบและส่วนประกอบจากแหล่งต่างๆ ใน RCEP ได้มากขึ้น

2. ภาคผนวกเกี่ยวกับบริการโทรคมนาคมสามารถสรุปการหารือได้อีก 6 ข้อบท คือ เรื่องคำนิยาม สิทธิการคง เลขหมายการเชื่อมโยง การเข้าถึงและใช้โครงข่ายโทรคมนาคม การระงับข้อพิพาท และการเข้าถึงสายท่อ และ เสถียรภาพตกลงกันได้มากถึง 95% ของข้อบททั้งหมด และคาดว่าจะสามารถสรุปได้ในรอบถัดไปบทนี้จะมีกฎและกติกาด้านความโปร่งใสในการบังคับใช้กฎระเบียบและเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการโทรคมนาคม ระหว่างประเทศ

3. ภาคผนวกการเงินสามารถสรุปข้อบทคำนิยามเรื่องบริการการเงิน และคาดว่าจะสามารถ สรุปภาคผนวกดังกล่าวได้ในรอบต่อไปเช่นกัน

4. ทรัพย์สินทางปัญญา สามารถสรุปข้อบทองค์การจัดเก็บ ค่าลิขสิทธิ์ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินการด้านลิขสิทธิ์ด้วยความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการหารือครั้งนี้มีประเด็นที่ประเทศสมาชิกยอมรับข้อเสนอของไทยและอาเซียน ทำให้การเจรจามีความคืบหน้า แต่ยังคงมีการหารือในประเด็นอ่อนไหวระหว่างคู่เจรจาต่อไป

สมาชิกได้รายงานความคืบหน้าของการเจรจาการยื่นข้อเสนอเปิดตลาดสินค้า บริการ และการลงทุนของประเทศสมาชิก เพื่อให้สมาชิกได้เร่งเจรจาข้อเสนอเปิดตลาดให้เป็นไปได้ตามเป้าหมาย

คณะกรรมการเจรจา ได้ใช้เวลาหารืออย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการพิจารณาว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ในกรณีที่สินค้าชนิดเดียวกันมีการเปิดตลาดที่แตกต่างกันของสมาชิกแต่ละประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นที่สมาชิก RCEP เห็นว่า เป็นเรื่องที่ซับซ้อนและมีเงื่อนไขต่อผลประโยชน์ของสมาชิกมากที่สุด เพราะเป็นกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าที่อาจจะมีการสวมสิทธิเพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ซึ่งเป็นผลจากการยื่นข้อเสนอเปิดตลาดที่มีความยืดหยุ่นในหลักการการเปิดตลาดที่แตกต่างกัน โดยขณะนี้สมาชิกยื่นร่างกฎเกณฑ์เพื่อใช้เป็นฐานการเจรจา อาทิ อาเซียน อินเดีย จีน ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ ซึ่งร่างข้อเสนอดังกล่าวมีความ แตกต่างกันทั้งในกระบวนการและกฎเกณฑ์ทางศุลกากร ทั้งนี้ สมาชิกอยู่ระหว่างเร่งหารือให้ได้ข้อสรุปโดยเร็ว

นอกจากนี้สมาชิก RCEP ต้องเร่งหารือในเรื่องการเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากรของตารางการลดภาษีจากระบบฮาร์โมนไนซ์ของปี 2012 เป็นระบบฮาร์โมนไนซ์ของปี 2017 เพื่อให้มีการสรุปผลการเจรจาทั้งหมดภายในปี พ.ศ. 2562

ที่มา:

1. กรมเจรจาการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
  2. <https://www.prachachat.net/economy/news-334783>
- ปรับปรุงวันที่ 19 กรกฎาคม 2562